

## Grundlagsutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statens helägda aktiebolag Industristöd Ab och lag om ändring av lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab**

**Till ekonomiutskottet**

### INLEDNING

#### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statens helägda aktiebolag Industristöd Ab och lag om ändring av lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab (RP 86/2024 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- industriråd Mikko Huuskonen, arbets- och näringsministeriet
- juridisk specialsakkunnig Sara Piirainen, utrikesministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Tuomas Ojanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

### PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om statens helägda aktiebolag Industristöd Ab. Genom lagen upphävs lagen om statens helägda aktiebolag Klimatfonden Ab, lagen om statens helägda aktiebolag Business Finland Venture Capital Ab och 1 § 4 mom. i lagen om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland. Dessutom föreslås det ändringar i lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab.

Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

I propositionen ingår ett avsnitt om lagförslagets förhållande till grundlagen och lagstiftningsordningen.

## Utlåtande GrUU 57/2024 rd

Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Dock bör utlåtande av grundlagsutskottets inhämtas i ärendet.

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) I propositionen föreslås en lag om statens helägda aktiebolag Industristöd Ab (lagförslag 1). Dessutom föreslås det att lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab ändras.

(2) I motiven till lagstiftningsordningen granskas lagförslag 1 med avseende på grundlagens 124 § om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Av motiveringen framgår också att det under beredningen av lagförslaget har rått oklarhet om huruvida bolagets uppgifter hör till de offentliga förvaltningsuppgifterna.

(3) Industristöd Ab är enligt 1 § i lagförslag 1 ett bolag som bedriver kapitalinvesteringsverksamhet och svarar för statens industripolitiska investeringar. Bolaget har till uppgift att för uppnående av sitt lagstadgade syfte bland annat bevilja finansiering i form av eget och främmande kapital samt mezzaninfinansiering, inrätta samt investera i fonder samt bevilja borgen till enskilda som investerar i kapitalfonder. Bolaget beviljar enligt 4 § i lagförslag 1 genom eget beslut i samma lag avsedd finansiering som inbegriper statligt stöd. Bolaget kan bevilja statligt stöd både som enskilt stöd och genom en statlig stödordning som införts genom beslut av bolaget.

(4) Betydelsefull med tanke på bedömningen av den föreslagna regleringen blir enligt grundlagsutskottets uppfattning framför allt frågan om huruvida beviljande av finansiering i form av statligt stöd enligt lagförslaget är en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen. Utskottet noterar att statligt stöd å ena sidan och offentliga förvaltningsuppgifter å den andra sidan skiljer sig väsentligt och på ett mycket betydande sätt från varandra i fråga om hur de bestäms och vilka grunder och mål som ligger bakom regleringen av dem. Beviljande av statligt stöd kan i sig ske också i samband med skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift, när man beaktar att begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i anknytning till 124 § i grundlagen används i en relativt vidsträckt bemärkelse. Det omfattar uppgifter som hänför sig till bland annat verkställigheten av lagar samt beslut om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner (RP 1/1998 rd, s. 179/I). Det finns dock inga grunder för att likställa det EU-rättsliga statliga stödet med de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i grundlagen. Vid bedömningen av om regleringen eventuellt hör till tillämpningsområdet för 124 § i grundlagen bör därför de uppgifter som föreslagits för Industristöd Ab granskas närmare.

(5) Grundlagsutskottet har tidigare med avseende på 124 § i grundlagen granskat bland annat den uppgift att bevilja och administrera exportgarantier som anvisats statens specialfinansieringsbolag. Beviljandet av statliga exportgarantier är enligt utskottet trots sina starka privaträttsliga särdrag en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § i grundlagen (GrUU 2/2001 rd, s. 2). Samma bedömning gjordes när det föreslogs att ett statsbolag (Business Finland) skulle anförtros uppgifter som ankommer på en statsbidragsmyndighet och kunna fatta beslut om att bevilja, ändra och betala ut statsunderstöd (GrUU 50/2017 rd, s. 2). Grundlagsutskottet har å andra sidan vid en bedömning av kreditupplysningsverksamhet konstaterat att man med hänvisning till avtalsfriheten av hävd kan träffa avgöranden om privaträttsliga rättshandlingar som gäller exempelvis finansie-

## Utlåtande GrUU 57/2024 rd

ring, investeringar och frivilliga försäkringar och som har betydande faktiska konsekvenser för fysiska personers och företags rättsliga ställning. Sådana faktiska konsekvenser av kreditupplysningsverksamhet kan enligt grundlagsutskottet dock inte anses vara drag som är karaktäristiska enbart för offentliga förvaltningsuppgifter, och bedrivande av kreditupplysningsverksamhet på det sätt som avses i propositionen kunde då inte anses vara en offentlig förvaltningsuppgift (GrUU 8/2022 rd, stycke 17—18).

(6) Grundlagsutskottet noterar att den finansieringsuppgift som nu föreslås för Industristöd Ab i lag sköts med privaträttsliga instrument som är typiska för investerings- och finansieringsverksamhet och som består av finansiella produkter i form av eget och främmande kapital. Användningen av finansiella instrument grundar sig på avtal. Finansieringen är inte förenad med något ansökningsförfarande eller med lagstadgade kriterier för beviljande eller finansieringsvillkor eller andra särdrag som är typiska för förvaltningsbeslut och lagtillämpning. Regleringen avviker från de lagförslag om exportgarantier (GrUU 2/2001 rd) och beslut om beviljande, ändring och utbetalning av statsunderstöd (GrUU 50/2017 rd) som grundlagsutskottet tidigare granskat.

(7) I industristöd Ab:s finansieringsverksamhet enligt 4 § 2 mom. i lagförslag 1 är det inte heller fråga om en uppgift som gäller verkställighet av lag eller en lagstadgad serviceuppgift som en myndighet ansvarar för att ordna. De uppgifter som ingår i den finansieringsverksamhet som avses där jämförs till form och innehåll med sådan privaträttslig och avtalsbaserad finansieringsverksamhet som inte bedrivs som offentlig förvaltningsuppgift eller som inte har drag av faktisk förvaltningsverksamhet. I uppgifterna betonas inte heller i övrigt de särdrag som hör till offentliga förvaltningsuppgifter. Dessutom baserar sig skötseln av den finansieringsuppgift som avses i lagförslaget i hög grad på bedömning och beslutsfattande som är typiska för finansiell verksamhet. Grundlagsutskottet noterar att beviljandet av statsunderstöd är förenat med ett offentligt intresse, men ett sådant offentligt intresse gör dock inte i sig bolagens verksamhet till en offentlig förvaltningsuppgift.

(8) Industristöd Ab föreslås alltså inte få sådana uppgifter att det lagförslag som gäller bolaget bör bedömas med avseende på 124 § i grundlagen.

(9) I 8 § i lagförslag 1 finns det bestämmelser om tjänsteansvar. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis förutsätts det för att trygga kraven på rättssäkerhet och god förvaltning på det sätt som avses i 124 § i grundlagen bland annat att de som handlägger ärenden handlar under straffrättsligt tjänsteansvar (se till exempel GrUU 92/2022 rd, stycke 13). Med beaktande av det som sägs ovan om regleringens förhållande till 124 § i grundlagen är bestämmelsen om tjänsteansvar för bolagets verkställande direktör, styrelseledamöter och personal onödig.

### FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

*att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.*

## Utlåtande GrUU 57/2024 rd

Helsingfors 28.11.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Vestman saml  
vice ordförande Vilhelm Junnila saf  
medlem Petri Honkonen cent  
medlem Hannu Hoskonen cent  
medlem Atte Kaleva saml  
medlem Teemu Keskisarja saf  
medlem Johannes Koskinen sd  
medlem Jarmo Lindberg saml  
medlem Mats Löfström sv  
medlem Mira Nieminen saf  
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd  
medlem Karoliina Partanen saml  
medlem Onni Rostila saf  
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.